

viklet internt kommunikationssystem direkte mellem de 12 landes udenrigsministerier. Det giver sig endvidere udtryk i løbende møder mellem medlemslandenes repræsentanter i hovedstæder verden over. Det vigtigste aspekt af EPS-samarbejdet er dog brede konsultationer omkring udenrigspolitiske spørgsmål af fælles interesse samt koordinering og formulering af fælles udenrigspolitiske synspunkter. Denne aktivitet har oftest haft karakter af udsendelse af erklæringer og lign., men har også rummet vigtige operative elementer, f.eks. sanktionspolitikken over for Sovjetunionen eller den igangværende aktion over for Iran. Det vigtigste eksempel på EPS's operative funktion er dog den betydelige rolle, som samarbejdet har spillet med hensyn til at drive CSCE-processen frem. EPS-samarbejdet har således opnået en betydelig dybde og bredde i behandlingen af udenrigspolitiske spørgsmål. Men sikkerhedspolitikken i snævrere forstand spiller endnu en underordnet rolle, og tendenserne i retning af at inddrage den er fortsat relativt svage.

I vurderingen af EPS's udviklingsmuligheder må også Europa-Parlamentet og især Det Europæiske Råd inddrages. Europa-Parlamentet har længe følt sig fri til at diskutere ethvert spørgsmål af europæisk interesse og har i de senere år i stigende grad debatteret sikkerhedspolitiske problemer, herunder også udviklingen af en særlig europæisk sikkerhedspolitisk identitet. Der er nok en tendens til, at WEU for øjeblikket påkalder sig størst opmærksomhed fra Parlamentets side, men der er næppe tvivl om, at det er Parlamentets ønske, at også EPS tager disse spørgsmål op.

Mens Europa-Parlamentets reelle betydning kan diskuteres, kan Det Europæiske Råds centrale placering i det vesteuropæiske samarbejde ikke anfægtes. Siden institutionaliseringen i 1974 har diskussionerne i Det Europæiske Råd medinddraget alle aspekter af landenes samarbejde, herunder også de sikkerhedspolitiske. Den deling i udenrigspolitiske og sikkerhedspolitiske spørgsmål, der kendetegner EPS-samarbejdet, findes ikke i Det Europæiske Råd, der f.eks. på sit seneste møde på Rhodos i december 1988 udtalte sig om de forestående konventionelle og andre våbenkontrolforhandlinger. Man kan derfor meget vel forestille sig impulser fra Rådet i retning af nedbrydning af dette skel inden for EPS-samarbejdet, ikke mindst

hvis realiseringen af det indre marked fører til en intensivering af det udenrigspolitiske samarbejde.

På lidt længere sigt, og når man medinddrager de forventede konsekvenser af det indre marked, synes det derfor mere sandsynligt, at sikkerhedspolitikken gradvis inddrages i EPS-samarbejdet, og at dette derigennem bliver en væsentlig del af den europæiske søjles basis. En sådan udvikling forudsætter imidlertid ændringer i nogle af de forudsætninger, som nu foreligger for samarbejdet, samt løsningen af en række problemer undervejs.

For det første må EPS-samarbejdets begrænsning til »de politiske og økonomiske aspekter« af sikkerheden ophæves. Selv om dette skete, ville der dog sikkert i praksis være fortsat enighed om, at de rent militære sider primært hører hjemme i NATO-samarbejdet (eller alternativt i WEU). Men uden en bred accept af, at sikkerhedspolitik i alle dens aspekter kan tages op og diskuteres i EPS, er der næppe udsigt til, at EPS kan blive et effektivt eller centralt forum for udviklingen af en fælles vesteuropæisk sikkerhedspolitik.

For det andet må det overvejes, om der er behov for at ændre Fællesaktens relativt vage bestemmelser om samarbejdets forpligtelsesgrad. På den ene side er meget få EPS-lande (om noget) for øjeblikket interesseret i at lade samarbejdet udvikle sig ud over det konsultative og koordinerende niveau, som EPS lagde sig fast på i 1970'erne, og indføre en højere formel forpligtelsesgrad i samarbejdet. Og hvis sikkerhedspolitikken kommer til at spille en mere central rolle i samarbejdet, vil dettes intergouvernementale karakter formentlig blive yderligere understreget. På den anden side vil den europæiske søjle alt andet lige blive stærkere, jo mere forpligtet medlemmerne vil være over for den politik, som de indbyrdes konsultationer fører frem til.

For det tredje synes det at være en forudsætning, at EPS arbejder sig bort fra den hovedsagelig reaktive form, som har præget samarbejdet indtil nu. EPS's forskellige manifestationer har i højere grad været reaktioner på udefra kommende påvirkninger end egentlige initiativer. EPS's rolle i CSCE-processen er dog som nævnt en vigtig undtagelse. Hvis EPS skal udvikle sig til et egentligt forum for vesteuropæisk sikkerhedspolitik, må medlemslandene være